

טעמו וראו

רעיון על הפרשה מאת הרב בועז שלום שליט"א

גיליון 18 | פרשת בהר - איזה מקטרג לא ניתן להשתיק?

ואמרו לו, בגלל שמזלזלים בקדושת בית הכנסת ובית המדרש ומדברים דיבורי חול בזמן התפילה, על זה באו הפרעות. נורא נוראות.

ההסבר הוא, מכיוון שהם פגמו באות ו' של המילה דיבור, ברגע שפגמת באות ו', נפלה הו', מה נהיה במקום דיבור? דָּבָר. השם ישמור, מגפה, דָּבָר. פרעות נוראיות. ואגב, זה לא בכדי, מכיוון שהרי הו' הרבה פעמים מה תפקידה? היא מחברת. הו' מחברת.

תפילה מלשון פתילה - חיבור

התפילה, מה תפקידה? לחבר אותנו להשם, נפתולי אלוקים נפתלתי, כמו פתילות שמחוברות. אנחנו בתפילה אמורים להתחבר לקדוש ברוך הוא. אתה במקום זה מתחבר לשטויות שלך ושל החבר שלך וכל ההבלים של כל העלונים שאנשים קוראים במשך קריאת התורה וכו'. אתה לא מתחבר למקום הנכון. מה קורה אז? הו' שאמורה לחבר אותך לריבונו של עולם, נופלת. אין לך חיבור עם ריבונו של עולם. יש לך תפילה עכשיו, בתפילה אתה אמור להתחבר. כמו שקרבן אמור לקרב, תפילה אמורה ליצור תפילה, אמורה לפתל, לחבר אותי לריבונו של עולם. זה הו' שנועדה כדי לגרום שיהיה לי דיבור ביני לבין השם. נפלה הו' הזו, מזה רחמנא ליצלן, נהיה דָּבָר. ללמד אותנו עד כמה אדם צריך להיזהר. מורא מקדש, בית כנסת, לא מדברים. בבית הכנסת, שומרים על הפה סגור.

אם תחרישון - תהיה תשובה למקטרג

כותב רבי יעקב יוסף מאוסטרהא בשם ספר דרך משה: ועל כל קטרוג שהשטן מקטרג, הקדוש ברוך הוא במידת רחמיו משתיק לו. למשל, כשהשטן אומר ישראל גנבים או גזלנים הם, הקדוש ברוך הוא משיב לו, מי יאמר שאם האומות היו מקבלים את התורה שלא היו גנבים יותר מישראל? לך תראה אותם היום איזה גנבים הם. הם אם היו מקבלים תורה, הם היו יותר גרועים. אבל אם מקטרג ואומר שישראל אין להם יראה ומדברים בבית הכנסת, לזה אין לקדוש ברוך הוא תירוץ כביכול. נורא נוראות. כנגד הקטרוג של מדברים בבית הכנסת, אין סגוריה. אין תירוץ כביכול. כי עכשיו אנחנו רואים שהאומות עובדים בבית תפלתם באימה וביראה. ראית פעם אנשים בכנסייה מפטפטים? באימה וביראה. במסגד מפטפטים? באימה וביראה. מיד נותן הקדוש ברוך הוא רשות למשחית לחבל בעולם, וזה דָּבָר, רוצה לומר, אל תקרא דָּבָר אלא דיבור, הדיבור שהיה מדבר בבית הכנסת, ברא מלאכים משחיתים, והם הממיתים אותו בשעת הַדָּבָר, רחמנא

בפסוק האחרון בפרשה שלנו כתוב, את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו. אומר הספורנו, מה זה מקדשי תיראו? היינו מבינים מקדשי, אתה נכנס לבית המקדש, שיהיה לך מורא מקדש. אומר הספורנו, המקומות המקודשים בגלות, והם בתי כנסיות ובתי מדרשות, על אף שחבר בית המקדש, כאמרו, ואהי להם למקדש מעט, ודרשו חז"ל, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. התורה מזהירה ומקדשי תיראו, שיהיה לך מורא מקדש. מה זה מקדש? מקדש מעט, בתי כנסיות.

ומקדשי תיראו בעיקר בשבת

לפי זה גם כן אפשר להבין את הקשר בין שני חלקי הפסוק, את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו. איך הדברים מתחברים? מתי הוא הזמן שנוטים לבזות את המקדש מעט, לצערנו, בצורה היותר מופרזת? זה בשבת. בשבת יש תפילה ארוכה, יש לו עכשיו קריאת התורה ארוכה, החזן גם כן קצת מסלסל בקולו. ככה ביום חול אין לו זמן, בא, מגיע עם התפילין, 40 דקות, אין לו זמן לדיבורים עכשיו, הוא ממנה. ההוא רץ לכולל, ההוא רץ לעבודה. כל אחד לעמל יומו. יש לו זמן עכשיו לפטפט? אין לו זמן לפטפטים. אבל בשבת יש לו זמן, יש כאלה תראה אותו בבית הכנסת, רגל על רגל, החומש על הברכיים, אבל זה רק מעין הצהרת כוונות, הוא לגמרי לא שם. הוא עם החבר שלו, כן? תראה אותם כל קריאת התורה מפטפטים. בחזרת הש"ץ, מפטפטים. אומר הפסוק, מקדשי תיראו קשור לאת שבתותי תשמורו. דווקא ביום השבת לצערנו, הדבר הזה בא לידי ביטוי בצורה הגדולה ביותר, איך חסר מורא מקדש, איך אנשים מגיעים לבית כנסת ושם מפטפטים ומדברים ומבזים את המקום המקודש בשעת התפילה, ועל כן מזהירה התורה ומקדשי תיראו.

בהרבה בתי כנסיות, בעיקר אצל האשכנזים, נהגו לומר בשבת את נוסח המי שברך שמופיע בדרך כלל תלוי על קיר בית הכנסת, המי שברך שתיקן בעל התוספות יום טוב, למי ששומר את פיו ולשונו בשעת התפילה.

גילוי מהשמים על סיבת פרעות ת"ח ות"ט

מה הביא אותו לתקן כזה מי שברך? כידוע, פרעות ת"ח ות"ט היו פרעות קשות ביותר. נהרגו יהודים באכזריות נוראה, מאות אלפי יהודים, חצי מיליון יהודים נהרגו אז. פרעות קשות ביותר. ובעל התוספות יום טוב עשה תענית כדי לדעת על מה ולמה. מה רוצים מאיתנו בשמיים? מה אנחנו צריכים לתקן? ואז גילו לו מן השמיים

ליצול. ועל זה נאמר השם ילחם לכם ואתם תחרישון. אתה רוצה שהשם ילחם לך כנגד השטן, ישיקט את הקטרוג, תשתוק בבית הכנסת. ואתם תחרישון. אבל אם אתה תדבר בבית הכנסת, הקדוש ברוך הוא אומר אני לא יכול להילחם לך נגד השטן. השטן יקטרג ואין לי מה לענות לו. אני לא יכול להגיד לו האומות גרועים יותר. אין כנגד זה שום תשובה.

על עיון חילול מורא מקדש אין כח לייסורים להגן!

היה סיפור שהתפרסם לפני כמה שנים על יהודי מחסידות צאנז, שנפטר אחרי מחלה קשה, והוא נגלה לחברו בחלום, וראה שהיו פניו שחורות. הוא נדהם. הוא שואל אותו מדוע פניך רעים? ענה לו הנפטר שדנים אותו בשמים. הוא אומר לו אבל אתה עברת יסורים קשים בעולם הזה, איך יתכן שעדיין לא הזדככת? ענה לו, יש בכוח היסורים לזכך ולתקן את הכל, חוץ מדיבורים בבית הכנסת! דיבורים בבית הכנסת, על זה אין כוח לייסורים להגן. על זה אני נשפט. ולכן נגליתי לך כדי שתספר את זה, ותעביר את המסר הזה, כדי שאנשים יזהרו בדיבור בבית הכנסת, וזה יהיה תיקון בשבילי, זה יהיה בשבילי עילוי נשמה.

שנבין עד כמה העניין הזה חמור. מורא מקדש! נכנסת לבית הכנסת, נכנסת לביתו של הקדוש ברוך הוא. השם נמצא פה והבן אדם מפטפט. תארו לעצמכם שבן אדם נכנס לבית משפט, יש שקט, דממה, פתאום רואים שניים יושבים ומפטפטים ביניהם. הרי במקום השופט יתן לכל אחד מהם קנס, נכון? אתה נמצא בבית כנסת, ואתה לא מרגיש שאתה לפני שופט כל הארץ. בבית משפט לא היית מעז לדבר, יש פה דממה. השופט ישמע אותך מדבר, אוי ואבוי. אז איך אנחנו בבית הכנסת מרגישים חופשי? בן אדם מפטפט תוך כדי התפילה?

הפעם היחידה בשו"ע שמתבטא "גדול עונו מנשוא"

השולחן ערוך אומר דבר נורא שאין לו אח ורע בכל השולחן ערוך. אומר השולחן ערוך, מי שמדבר בחזרת הש"ץ, איך ההגדרה שלו? גדול עונו מנשוא. לא תמצאו בשולחן ערוך עוד כזאת הגדרה. אין כזאת הגדרה בשולחן ערוך, גדול עונו מנשוא. אין לך כוח לשאת את העוון הזה. מה שלא יהיה, אתה לא יכול לשאת את העוון הזה. זה עוון שהוא גדול מנשוא, נורא נוראות. אנשים יושבים ומפטפטים. צריך בתפילה לעמוד באימה ובראיה, ברדת וזיע. מה אתה עכשיו מנהל שיחות בבית הכנסת? גדול עונו מנשוא! כמה אדם צריך להזהר, כמה אדם צריך לחשוש.

מסר שמיימי בשלהי השואה

הגאון רבי יהודה נויז'ץ זצ"ל פרסם מכתב ובו הוא מספר מעשה, והוא נוקט לשון: מעשה נורא שראיתי ושמעתי, וזהו העובדה. הוא מספר את העובדה שהיתה. הימים ימי השואה, חורף שנת תש"ד. השואה הייתה בין ת"ש לתש"ה. והוא מספר: בשנת תש"ד, לקראת שלהי השואה, כשהייתי ביחד עם חבורת אנשים ליד תחנת הרכבת בעיירה ראחוב, עיירה באירופה, ניגשה אלינו אישה אחת אלמונית ואמרה לנו, יהודים, אתם יודעים למה אתם סובלים כל כך הרבה? מפני שאתם מדברים שיחות חולין באמצע התפילה, ואתם מדברים כל עסקיכם בבית כנסת. אתה חושב שבית כנסת זה בורסה, את כל העסקים שלך אתה עושה פה.

עד כאן היו דבריה, ובתוך שניות ספורות נעלמה. שומעים? היא אמרה את זה ופתאום נעלמה. הוא מספר, הבננו שיש פה מסר שמיימי, ואף אחד לא ידע מי היא ומאין באה ולהיכן הלכה.

איננו יודעים מה זה היה בדיוק, אולי זו השכינה הקדושה, אבל האמרי אמת אומר שהשואה הנוראה והאימה פגעה באירופה ולא פגעה בארצות המזרח, למה? מכיון שבארצות המזרח מכבדים בתי כנסיות שלהם, בארצות המזרח נזהרים שלא לדבר בבית הכנסת, לכן שם לא פגעה השואה. כך אמר ה'אמרי אמת'.

לבקש סליחה על הסליחות...

לפעמים אתה נכנס לבית הכנסת, אתה שומע רחש. יש קריאת התורה ויש רחש... מה? ההוא מפטפט, זה מדבר. לפעמים אתה ממש מזדעזע. אני פעם עזבתי באמצע התפילה והלכתי. זה בלתי נסבל. אתה יושב ליד אנשים ויש רחש. אני פעם הייתי בסליחות, בלילה האחרון של הסליחות לפני יום הכיפורים, ושניים יושבים מפטפטים כל הזמן, יושבים מפטפטים. אני רומז לו פעם ופעמיים. פעם השישית כבר לא התאפקתי ואמרתי לו, תגיד לי, אלו הסליחות האחרונות. מתי תגיד סליחות על הסליחות האלה? אלו הסליחות האחרונות, אין יותר השנה סליחות... נורא נוראות, איזה חוסר דעת. מי ביקש ממך לבוא? יותר גרוע לבוא ולפטפט מאשר לא לבוא בכלל לבית הכנסת. אם אתה לא מסוגל לשתוק בבית הכנסת אתה פטור, אל תבוא לבית הכנסת. יותר טוב לך, לנשמתך, לחיי העולם הבא שלך, יותר טוב מאשר תבוא לבית הכנסת ותדבר.

קבל את האמת גם מגוי!

נסיים במעשה שסיפר הרב ארז דויקורב, הוא עובד עם קבלנים, הוא מהנדס, והוא מספר: יום אחד התקשר אלי הקבלן הערבי שעבדתי איתו, הייתי בתפילה, הטלפון היה אצלי בכיס על רטט, אבל אני לא נוגע בטלפון בתפילה כלל, ורק אחרי התפילה עניתי לו. הוא שאלתי למה לא ענית לי? אמרתי לו, הייתי באמצע התפילה. אומנם הרגשתי רטט, אבל אני לא לא עונה באמצע התפילה. הוא אומר לי מה? אתה לוקח איתך את הטלפון לתפילה? אומר הקבלן הערבי, כשאני הולך למסגד, אני משאיר את הטלפון באוטו. אני בכלל לא לוקח אותו למסגד. ככה אומר לו הקבלן הערבי.

לאחר מכן, כאשר הוא בא וסיפר את הסיפור שלו לרבו, אמר לו הרב, תראה, קבל את האמת ממי שאמרה. מה שהוא אמר לך אלו דברי טעם, גם אם זה בא מגוי, קבל האמת ממי שאמרה. אבל ודאי יש חילוק, הוא אומר לו. הערבי הזה יודע שאצלו בטלפון, איזה טלפון יש לו? סמארטפון, יש לו שם את כל הסחי והמאוס, כל הגיהנום מסתובב שם. אז באמת בצדק, את זה מתאים להכניס למקום תפילה? אבל לך יש טלפון כשר, מה יש שם? מספרי טלפון, זהו, אין שם יותר מזה. אז זה לא להכניס לבית כנסת את הביוב.

גם רטט מסיח את הדעת מהתפילה

נכון, אמת, אבל עדיין, יש משהו שמפריע לך, יש משהו שמטריד אותך. למה לשים על רטט? תכבה אותו. בזמן התפילה שלא יפעל, שלא יציק לך. כך צריך אדם להתייחס לתפילה, כמו שכתוב את מקדשי תיראו. זו העוצמה הגדולה ביותר שבן אדם בולם את פיו. כתוב שמחלות קשות אדם יכול לבטל אם יקח קבוצה של אנשים ויבקש מהם לא לדבר בתפילה. קבוצה של אנשים שמקבלים על עצמם, זה סגולה עצומה, שאנשים שהיו חולים במחלות קשות, נרפאו מכוח זה. רואים איזה עוצמה יש לעניין הזה של בלימת פיו בשעת התפילה. שהקדוש ברוך הוא יזכה אותנו לשמור על קדושת בית הכנסת ועל ידי כן תפילותינו תתקבלנה ברצון, וישלח לנו את משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן ואמן.

ניתן לשמוע, לצפות ולהוריד שיעורים באתר של הרב - טעמו וראו,

ובקול הלשון, וכן בטלפון ישיר 073-2951306

מייל להרשמה לקבלת העלון שלחו הודעה למייל alontaamu@gmail.com